

TRIEALITATEA

(SAU LUCRURILE ASA CUM LE VEDEM CU OCHII)

ILUSTRATA

PREȚUL ABONAMENTULUI	PENTRU STRĂINĂTATE	Apare totdeauna Duminică	Redacția și Administrația:	Anunțuri se primesc la Administrația
Pe trei luni Lei 70	Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300	—	Cluj, Str. Regina Maria 36.	foaii cu prețuri convenabile
Pe o jumătate de an Lei 130	Pentru America \$2	Editor și Redactor: J. B. Sima		
Pe un an întreg Lei 250				

PROGRESELE CĂLĂTORIEI AERIENE



INTERIORUL MAȘINEI MODERNE DE ZBURAT:

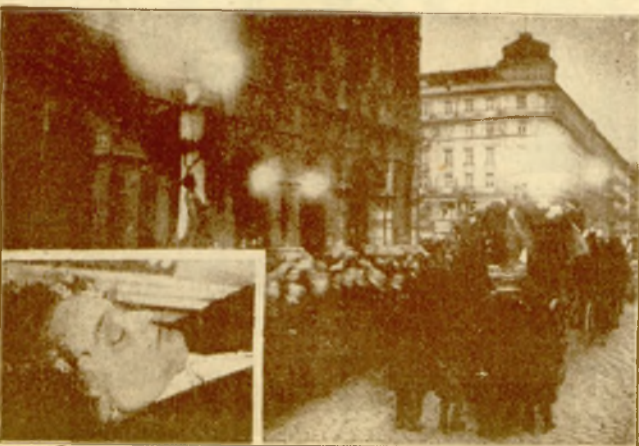
La stânga este una din Mașinile de zburat pentru distanțe lungi, aparținând societății germane „Hansa Luft A. G.”



La dreapta este salonul „Pulman” a unei mașini de zburat „Junkers.” Introducerea aranjamentului de dormit în mașina de zburat e o inovație care aparține celor două societăți germane



Pierderea societății: Moartea lui Grozăvescu.



1. Traian Grozăvescu cu soția lui, Nelly, numai cu 14 zile înainte atentatului, pe arena sportivă din Hütteldorf.

2. Nelly Grozăvescu în anul întâi a căsătoriei sale.

3. Artistul în rolul lui cavaradosii din „Tosca”.

4. Așezarea tenorului pe catafalc.

La stânga călătoria ultimă a tenorului omorât. Cadavrul lui Grozăvescu după ceremonia bisericească dus înaintea Operei din Viena, unde colegii și-au luat ultimul rămas bun.

ȘAMPIONUL LUMII

al cărui „Pumn” câștigă 80 milioane lei în 30 de minute.



GENE TUNNEY

Boxerul care a învins pe Demsey și a câștigat titlul acestuia de „Șampion al Lumii”... dar și 400 mii dolari.

CRIMA PASIONALĂ

„... Traian Grozăvescu... nu era bărbatul cu simplă menire de a potoli focul unei femeiuști isterice; el era talentul, în plină ascendență, talent care aparținea societății prin aportul necontestat ce-l aducea artei, și prin moartea lui, datorită unui moment de histerie matrimonială, arta și societatea omenească sufăr o pierdere greu de înlocuit.”—Realitatea No. 4.



TRAIAN GROZĂVESCU

REALITATEA
FOAIE SAPTĂMÂNALĂ ILLUSTRATĂ
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
 Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

 Pe un an întreg Lei 250
 Pe o jumătate de an „ 130
 Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

 Pentru America \$2
 Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINICĂ, 6 MARTIE 1927

Politica în zilele noastre

Caracteristica stării politice la noi este negațiunea realizărilor înfăptuite de adversar. În locul recunoașterii acestora, sau a unei colaborări cinste și a unei critice raționale, constructive, se deslănșue cea mai formidabilă manifestare a urei, pe care a putut-o înregistra cronică politica românești.

E suficientă răsfoirea unui ziar. Pretutindenea vom găsi crainici vestitori de zile negre, renegând crezuri avute, bărfind și hulind totul, boicotând acțiunile de refacere a țării, iar ei păstrându-și mai departe incapacitatea lor de creare.

Aproape nimenea nu se gândește la ziua de ieri, la cea de azi și mâine, în mod obiectiv, căutând să desprindă din ele, adevărul care corespunde evoluției actuale a neamului nostru. Aproape nimenea nu apleacă urechile să audă murmurul nevoilor cari caută o ușurare, nimeni nu caută să înțeleagă suferința multimei doritoare de mai bine, nimeni nu compară actualitatea, realitatea, cu stările cari se promiteau a fi înfăptuite.

Prefacerile adânci, aduse în anii din urmă ne obligă a fi mai prudenți, căci au avut o puternică repercusiune în viața noastră publică. Se vântură prea multe formule utopice, se răstălmăcesc prea des acțiunile cari nu admit decât o singură rațiune, se agită prea mult masele populului.

Ingrijorător e și faptul că starea aceasta provoacă o descurajare care s'ar putea numi contagioasă, și face pe mulți să nu creadă în putința unei îndreptări apropiate, iar alții înlesnește și celor ce se limitează în holarele nepăsării, să găsească o motivare a acțiunii lor.

Dacă trecem la oameni putem face următoarea constatare: politicienii zilelor noastre se împărțesc în trei grupuri distincte: Speculatorii tradiției de fapte mari, pe care o are moștenire din trecutul partidului, speculatorii noilor curente politice și sociale, inaugurate de stările de după război și grupările politice; unii frațiuni mai restrânse, pline de energie și de o înaltă moralitate, cari n'au putut încă ajunge la cârmuire, sau au fost împiedicate de a ajunge în fruntea țării.

Aceste forțe disparante, forțe cari poate uneori se bazează și pe mase de populație care le împărtășesc crezurile, fiind în veșnică contradicție—contradicție provocată mai mult de oameni decât de principii—produc o stare de nedisciplină, o stare de neconțință revoltă surdă, care nu se mai poate menține. Nu se mai poate menține, pentru că starea aceasta va fi fatală țării, când sufletele tuturor vor fi îmbăcsite de o ură, care nu mai recunoaște nimic drept și sfânt.

Popoarele cari n'au știut să renunțe la luptele lor interne, ca odinioară Grecii și Polonezii, au sfârșit prin servitute și pierdură dreptul de a avea o istorie.

»Realitatea« politică
SĂ SE ZIDEASCĂ PE STÂNCĂ—NU PE NISIP


Forța n'a fost nicidecum triumfătoare decât pentru câteva clipe. Forța, care nu e decât Puterea întrebuințată în chip brutal—și numai rare ori pentru scopuri bune înspre binele mulțimei—sfârșește în totdeauna prin a fi înfrântă.

Dictaturile—de orice nume și speță—sunt bazate pe FORȚĂ—pe o Forță întrebuințată greșit.

Dictaturile Faraonene se bazează pe „forță”; structura lor s'a dărâmat de mult. La fel s'a întâmplat dictaturilor Asirienilor, Chaldeilor, Babilonenilor, Medo-Peresienilor, Grecilor și în urmă dictaturilor bazate pe Forță ale cruzilor împărați Romani.

Pe de altă parte, Justiția bazată pe educație, pe dreptate, pe rațiune, inteligență, umanitate pe o aplicare practică a principiilor creștine, a îndurat și va îndura, chiar dacă câte odată Forța i-a venit de hac, călcându-o în picioare.

Spre binele și fericirea omenirii—a celor încântați și apăsați de Forța-Brută, în totdeauna mulțimea sărmană—Justiția a sfârșit prin a eși întotdeauna învingătoare.

Aruncată la pământ, ea s'a ridicat, și-a scuturat praful și noroiul, și-a făcut pletele și s'a înfățișat omenirii în frumuseța-i drăgălașă.

Aceia cari au în mână frânele „Forței” și dispun totodată și de soarta Justiției e bine să nu uite că sistemul penal bazat pe Forță se dărâmă. Justiția bazată pe Forță este ca fabula Mielului cu Lupul.

SĂRMANĂ CHINĂ

Lovită de ambele părți



PUTERILE: „Pentru ce ți-e roșiu ochiul stâng?”

SOVIETELE: „Pentru ce ți-e negru ochiul drept?”

CHINA: „Am căzut între doi tâlbari!”

Ai fost vreodată la Abrud?

Ai fost vreodată la Abrud? Acolo unde Moțul plânge
 Dușmanii noștri-au fost zdrobiți și înecați în lac de sânge!
 Acolo-s munții azi pustii și aur nu mai e în stâncă,
 Acolo-i foamete și jaf — durerea sapă brazdă-adâncă.
 Acolo bolile-și fac cuib, minerii au plecat cu toții —
 Ai fost vreodată la Abrud, să vezi cum plâng și sufăr Moții?

Ai fost vreodată la Abrud, unde tribunii se luptară.
 De trei ori au sfărmat cumplit cu coase armia ungară.
 Cu tun de lemn a secerat acolo Iancu-a sa isbândă,
 Și-acum când neamul e unul dăm Moților cumuni de-osândă?
 Urmașii marilor eroi loviți sunt azi de crudă soartă —
 Ai fost vreodată la Abrud să-i vezi cerșind din poartă'n poartă.

Ai fost vreodată la Abrud, unde s'a pedepsit trădarea;
 Acolo pânea s'a gătat și-i nesfârșită 'ndurerarea.
 Acolo strălucesc în zări azi rămășițele ruinii
 Acolo munții sunt pleșuri, au dus pădurile străinii
 E mare jalea și-i pustiu și gem legați în lanțuri Moții—
 Ai fost vreodată la Abrud să simți în inimă emoții?

Ai fost vreodată la Abrud, — amar rânjește sărăcia —
 Acolo apele au dus cu ele toată bogăția.
 Acolo mincinoși profeți de-un timp încoace duc cuvântul
 Și milă n'au pentru săraci, le iau averea și pământul.
 Acolo-s răuri de dureri, dar Moții totuși au credință —
 Ai fost vreodată la Abrud să vezi imensa suferință?

Ai fost vreodată la Abrud? În negre nopți a ars lumină —
 Oprește-te drumet străin, descopere-te și te-nchină.
 Sub glie umbrele tresar de-atâta jaf și umilire, —
 Oprește-te drumet străin și-aruncă-un bulgăr de iubire;
 Acolo e pământul sfânt, și totuși ceasul nu mai bate —
 Ai fost vreodată la Abrud? — E țara unde nu-i dreptate!

Ai fost vreodată la Abrud să vezi mizeria și chinul?
 Acolo-aruncă din belșug distrugere și foc destinul!
 O, Moți orfani, sculați din somn, călcați azi lanțul în picioare:
 Steag nou s'a înălțat spre voi, prevestitor de sărbătoare.
 Ați fost scuipați și răstigniți și trasi pe roate ați fost cu ură,
 Sfărmați cătușele din nou, vă chiamă-a neamului scriptură!

IUSTIN ILIESIU

LIGA NAȚIUNILOR ȘI PAZA LUMEI

Ce face Liga? Unde i-e puterea de care se lauda atâta?

Cum se vede din caricatura de mai jos, Puterile se desinteresează de propriul lor născut, în primejdie de a fi imbutat de Mars.

„Părinții” Ligii Națiunilor sunt cele Cinci Puteri — Anglia, Franța, Italia, America și Japonia.

Scopul Ligii: Înălțurarea tuturor războaielor și rezolvarea pe cale diplomatică și prin arbitraj a tuturor conflictelor între națiuni.

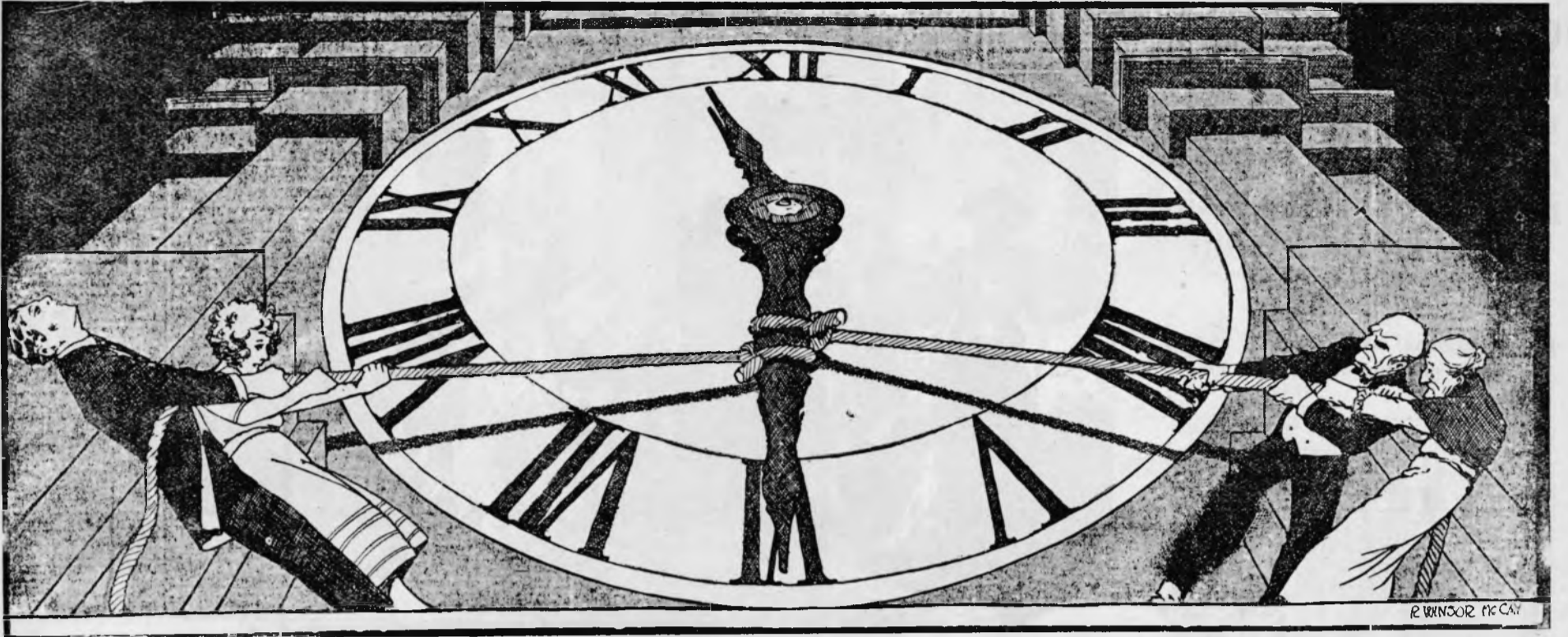
De când cu Liga Anglia a refuzat amestecul Ligei în chestiunea Britano-Turcă în privința petrolului din Mosul — și era cât pe colo să-și infigă sabia în oleul turc. A purtat război în Persia și duce unul în China. Franța a aranjat cu Marocani pe calea armelor. Mussolini a refuzat amestecul Ligii în chestiunea Corfu și a tranșat-o singur cu vasele de război. Japonia se plimbă cu tunurile prin China și America a trimis câteva vase de război în Nicaragua.



Puterile: „De când umblăm cu „Fifi” n'avem nici o frică de Mars”.

Mars: „Las' că vi-l mântui eu. În schimb vă dau Concesiuni, Petrol, Colonii și tot ce vreți—numai pace și siguranță nul”

Timpul — Tinerimea îl trage înainte, Bătrânețea înapoi — gresala ambilor



„Timpul este istmul [limba de pământ care desparte două golfuri] între două eternități“. Aceasta e definiția dată Timpului, și e foarte la loc. Shelly a numit timpul astfel: „potop sau râu fără maluri, care la marginile sale așează limita mortalității“.

Benjamin Franklin, a spus: „Timpul este o buruiănă care vindecă toate boalele“.

Longfellow a numit Timpul „viața sufletului“.

Dryden l'a numit „groapa comună a tuturor“.

Bacon, cel mai mare filozof, afară de Aristotel, a spus: „Timpul este cel mai mare inovator“.

Și așa ESTE, căci chiar și în timpul nostru, Timpul a ridicat pe oameni în aeri, pe mașini de sburat și i-a adâncit în mări, prin submarine.

Timpul, „inovatorul“, săvârșește milioane de lucruri pe cari oamenii mărginiți nici n'ar fi putut să le viseze.

PERICLE, a numit Timpul ca pe „cel mai înțelept sfătuitor“.

Shakespeare a scris despre timp următoarele rânduri, demne de așezat, de către orice tânăr serios, într'un loc în care să le vadă în fiecare zi: ODI-NIOARĂ PRĂDAM EU TIMPUL, DAR ACUM TIMPUL MĂ PRĂDEAZĂ PE MINE“.

Zeno, spune că lucrul de care oamenii au mai multă nevoie, este Timpul.

Tot atât de adevărat a spus și Goethe: „Fiecare din noi are timp destul, dacă știe cum să-l întrebuițeze.“

Am putea înmulți fără sfârșit citațiunile moralizatoare și filozofice asupra Timpului. Totul depinde însă de cum îl INTREBUINȚĂM. După felul cum întrebuițăm sau prădam noi Timpul, tot așa ne va prăda el pe noi.

Dr. Juno, a spus: „Cei vițioși își numără ANII; cei virtuoși FAPTELE“. Câți dintre cei 16 sute de milioane de oameni, ce trăesc astăzi pe pământ, ar putea să-și amintească de vre-o FAPTĂ săvârșită, care să aibă CEA MAI MICĂ INSEMNAȚATE, când ultimele momente ale vieții ingenuchie ceremonios lângă patul său?

S'ar putea aminti aici mii de definiții și explicații cu privire la Timp. El este „gluma care alcătuiește viața“, cum spunea Franklyn, sau, cum a spus Bulwer-Lytton, „Timpul, amicul meu, este bani“. Timpul poate fi roua și ploaia aurului, sau cernitul ploii de desamăgiri, necazuri și ani de amar și desgustări.

N'are nici-o însemnătate moralizatoare pe care ni-o dau alții, despre Timp,

Întă lupta între TINEREȚE și BĂTRÂNEȚE pe marele cadran al Timpului.

Tineretea strigă disperat: „Grăbește-te, grăbește-te!“

Aceluiaș Timp îi strigă Bătrânețea: „Încet, încet; mai așteaptă-ne.“

Tinerii se luptă să grăbească Timpul, Bătrânii să-i bage bețe în roți, ca să meargă mai încet.

Greșala este evidentă de ambele părți. Tinerii să-și imbucure cu poftă prețioasele minute ale tineretei, care sboară. Bătrânii să-și găsească liniștea în mersul Timpului, și să dispară cu dânsul când ceasul lor a bătut 12.

definițiunea sau predicile ținute asupra Timpului. Aceasta n'are nici un folos. Singura definițiune practică și foloșitoare a Timpului este definițiunea și însemnătatea pe care i-o dăm noi.

CE ESTE TIMPUL? Nu s'ar putea spune că el are vre-o existență oarecare. Cineva a spus că timpul nu e decât „succesiunea întâmplărilor“. Noi cunoștem Timpul PRIN LUCRURILE CARE SE ÎNTÂMPLĂ, prin indicatorul de pe fața unui cadran, prin marșul trupelor, prin învârtirea pământului, care NE PARE că face soarele să răsară și să apună.

Dar în sine, Timpul nu e NIMIC. Dacă te-ai culcat astă-seară și te-ai trezit peste o jumătate de minut sau peste 100 milioane de ani, pentru tine, această stare n'are nici-o însemnătate; 100 milioane de ani, sunt tot așa de lungi sau de scurți ca o jumătate de minută, în care ai dormit. N'ai putea să spui deosebirea. Timpul a trecut în timp ce tu erai inconștient de trecerea sa, și n'ar avea vre-o importanță oarecare pentru tine decât în trăsăturile care ți-le-a lăsat pe față sau peii cărunți.

Timpul, ca atare, NU EXISTĂ; și totuș, tot ce avem, și de ce ne putem bucura, este Timpul. Adeseori spunem: „timpul trece foarte repede“. Cea mai populară zicală cu privire la timp este aceea că „timpul zboară“. Totuș timpul nu „zboară“. O spunere mai înțeleaptă ar fi: „Timpul STĂ PE LOC, iar noi mergem“.

Care să fie ținuta față de timp? Ilustrația de mai sus arată două ținute. AMĂNDOUĂ GREȘITE.

La stânga TINERII trag timpul înainte, dorind ca el să TREACĂ cât mai repede. La dreapta BĂTRÂNEȚEA, tot atât de disperat, trage înapoi, dorind să meargă cât mai ÎNCET!

Cu toții știm cum în copilărie Timpul trecea așa de încet și de greu. O primăvară sau o vară, păreau o veșnicie.

Ce deosebire la BĂTRÂNEȚE! La bătrânețe timpul ZBOARĂ!

Să luăm timpul așa cum vine, îmbucurându-i momentele încetinele ale tineretei, PREȚIOASA TINEREȚĂ, care încurând și pentru totdeauna va trece, și să ne acomodăm lui atunci când pentru noi ea a început să zboare.

Talentata femeie franceză, Madame de Sevigne, a spus: „Nu-mi plac ceasurile cu două indicatoare; căci ele împart viața în prea multe amănunte“. Mâna indicatoare a ceasului este adeseori un mijloc de iritație, cum spune Madame de Sevigne, și totuș o binecuvântare. A sta de veghe asupra mișcării acestor indicatoare ne face să cunoaștem REALITATEA TIMPULUI.

Al doilea indicator, despre care e vorba mai sus, e indicatorul care împarte minuta în șasezeci de secunde, care se învârtă cu atâta nervozitate și iritație. Cu toate acestea, scoate ceasul tău și așează-l pe masă, observă indicatorul care îți arată ceasurile și minutele și-ți va părea că el merge încet de tot, de multe ori prea încet.

Observează apoi pe al doilea indicator, pe acela care îți împarte minuta în secunde, și îți vei da seama cât de repede trece. Din acest mic indicator vei afla cum timpul sboară pentru tine.

Morala acestui articol și ilustrația este aceasta: FOLOSEȘTE-ȚI TIMPUL PÂNĂ-L AI. Veghează întotdeauna indicatorul care împarte minutele în secunde și timpul tău va fi bine trăit.

Statistica populației României-Mari

Ministerul de interne a publicat statistica mișcării populației pe anul 1925, în comparație cu acela din anul 1924, 1923 și 1922. Rezultă că în 1925 nașterile s'au urcat la 532,275 în sate și 73,370 la orașe—total 605,655 copii în toată țara, față de 622,580 la 1924; 608,763 în 1923 și 613,726 în 1922. Așa dar și în 1922 și 1923 și 1924, s'au născut mai mulți copii ca în 1925; diferența, în minus față de 1924 este de 16,925 copii.

Populația minoritară dela orașe are înțactatea în privința nașterilor; în 1925 ea înregistrează un plus de nașteri față de 1924, 1923 și 1922.

Numărul morților în 1925 a fost de 306.258 la sate și de 55,737 la orașe, — total 361.995, fără nașcuți-morți, față de 382,915 în 1924; 372.480 în 1923 și 376,236 în 1922. Așa dar în 1925, față de anul 1924, au murit 20,920 de oameni mai puțin. Și la acest capitol minoritarii dela orașe sunt în avantaj.

Nașcuți-morți au fost de 8478 la sate și 3243 la orașe (unde se practică avorturile)

total 11,721, față de 11,856 în 1924, 11,915 în 1923 și 12,159 în 1922, — vrea să zică, la capitalul nașcuți-morți, o situație îmbucurătoare. Căsătorii s'au făcut mai puțin. În comunele rurale 129,145 la orașe 24,553, total 153,678 căsătorii, față de 154.175 în 1924; 165,216 în 1923 și 169,797 în 1922.

Căsătoriile sunt în scădere continuă.

Divorțurile în schimb s'au înmulțit 2388 în comunele rurale și 2647 la orașe, întotal 8033, față de 7307 în 1924, 8241 în 1913 și 8549 în 1922—cele mai multe.

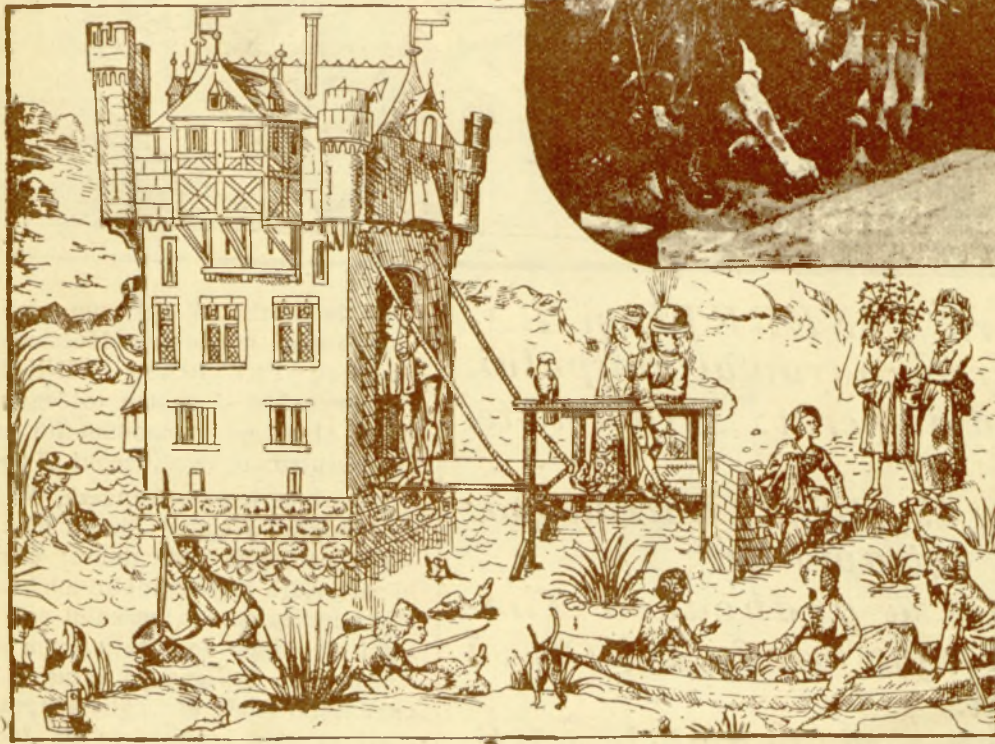
În toată România în 1925, excedentul nașterilor a fost de 226,927 la sate și 17,643 la orașe, în total 243.660 în toată țara, față de 239.665 în 1924; 236,283 în 1923 și 237.400 în 1922. Se poate dar spune că populația României Mari, create cu un sfert de milion pe an și în cei 9 ani dela unire încoace s'a urcat cu 2 milioane de suflete.

În 1980 — adică peste vre-o 50 de ani — vom putea avea mai mult de 30 milioane locuitori.

Anularea drepturilor feudale în Germania

Compensațiile cerute și plătite de guvernul german amintesc „drepturile primei nopți” și alte privilegii baronești din timpul Evului Mediu

Prinții germani aveau dreptul asupra tuturor peștilor din ținutul lor.



Dintre toate drepturile, „dreptul primei nopți” era cel mai barbar al sistemului feudal de nedreptăți și cruzimi. Termenul de „prima noapte” era dreptul domnitorului feudal asupra fiecărei mirese în prima noapte a noii căsătorite.

femeilor în cap și să le lege deasupra creștetului, în așa fel ca să nu li-să vadă obrazul. Apoi a ordonat ca fiecare bărbat să-și recunoască femeia în această stare, iar acei care nu și-le-au putut recunoaște, au fost sbiciuiți până la sânge.

Revoluția Franceză nu se datorește atât de mult lipsei drepturilor politice, ci marelui număr de privilegii feudale, mai mult decât animalice, a căror nedreptate striga până la cer, și de care nobilimea se bucura asupra țărănimii sărmăne. Taine ne spune despre un nobil de rând, din Franța, care își avea propria închisoare și

Nobilimea posedă dreptul să impună și să execute tot felul de pedepse capitale și să-și tortureze victimele după plac. Unii prinți și nobili își aveau propria închisoare și spânzurătoare.

(Cliseul este luat din Cartea „Legile și pedepsele vechii Germanii” de F. Heinemann).

RETENȚIUNILE familiei imperiale și a altor prinți germani se aseamănă brutalului „drept al primei nopți” și altor privilegii baronești din timpurile medievale.

Ex-kaizerul Wilhelm și alte familii princiare și imperiale detronate ale Germaniei au cerut mai anul trecut, imense despăgubiri guvernului german pentru drepturile lor de proprietate stinse și pierdute prin revoluția din 1918.

Cercetările făcute de către Reichstag (Parlamentul German) au descoperit existența unui mare număr de vechi drepturi feudale, care erau legale în Germania până către sfârșitul războiului mondial. Familiile imperiale și princiare se agită în privința anulării acestor drepturi. Radicalii și socialiștii s'au opus și se opun mereu compensării acestora și

sustin că sunt potrivnice civilizației moderne și instituțiilor democratice. Poporul german a fost chemat să voteze asupra acestei importante chestiuni, care este de altfel o chestiune internă a lor. Pe urma pronunțării poporul german, guvernul este obligat să plătească mari despăgubiri familiei imperiale germane. În schimb însă s'au anulat o mulțime de drepturi nedrepte.

De pildă, marele Duce de Mecklenburg Strelitz avea „dreptul” să ceară sau să ia cu forța două „păsări de casă” dela toți angajații de pe ferma sa, cu ocazia măritării vreuniei dintre fetele sale. Acest obicei de un caracter distinct feudal și care se aseamănă altor mii de obiceiuri la fel, cari predominau odinioară în Europa, a fost anulat cu ocazia revoluției din Germania. Marel Duce, cere acum o însemnată sumă, drept recompensă, pentru acest drept ciudat.

Ducele Ratibor, avea dreptul ca cu ocazia măritării fetei sale să ia câte o măsură de grâu dela fiecare argat de pe ferma sa. Acesta încă voiește acum recompensă pentru pierderea acestui drept.

Înainte de războiu Germania avea mai mult de douăzeci de familii princiare, cari se bucurau de aceleași privilegii imperiale ca familia domnitoare. Toate aceste familii, susțin astăzi pretențiuni de recompensă pentru vechile lor drepturi, nimicite de răboiu.

* * *

Dintre toate drepturile, „dreptul primei nopți” era cel mai brutal al sistemului feudal de nedreptăți și cruzimi. Termenul de „prima noapte” era dreptul domnitorului feudal asupra fiecărei mirese în prima noapte a noii căsătorite.

În vremile vechi, când Europa tocmai eșia din întunecimea barbarismului și se înfiripa sistemul feudal, acest obicei avea un caracter universal. În timpurile mai din urmă, el se mărginea la localități mai lăturale și primitive ale Continentului European. Istoria Franceză face aluzii la acest obicei, care

a dăinuit în Franța până în secolul al XVIII-lea, și unii afirmă că el se practica în Prusia răsăriteană până hăt încoace de timpul nostru.

Notorioșii „baroni bandiți ai Rinului” au susținut și forțat „dreptul primei nopți” în stăpânirile lor cu o brutalitate rușinoasă. Numiții baroni ocupau castele clădite pe coastele munților dealungul malurilor Rinului, și bogăția lor își are origina în tâlhăriile și omorurile pe care le săvârșeau asupra trecătorilor care treceau pe șoseaua de pe malul râului, una dintre șoselele principale ale Europei.

Nu s'au mulțumit însă numai cu îmbogățirea provenită în urma tâlhăriilor și omorurilor amintite, ei s'au pus stăpâni și au robii pe țărani cari trăiau în circumscripția castelurilor lor, supunându-i la cele mai nedrepte și barbare hoții.

În anumite părți din Franța, „dreptul primei nopți” era vândut pentru o anumită sumă de bani. Domnul sau baronul cu „dreptul” în buzunar își vindea dreptul acesta pentru o sumă oarecare de bani, fie flăcăului țăran care se căsătorea, fie altuia cărui domnul consimțea să-i dea dreptul său asupra miresei.

H. A. Taine, o autoritate de mare însemnatate asupra feudalismului din Franța, trasează origina „dreptului primei nopți” și ajunge la concluzia că se datorește stărilor teribile de barbarism care predominau Europa în Evul Mediu. Domnitorii feudali dela început, cu castelele și organizațiile lor, ofereau oarecare protecție vecinilor și acestora care atârnau de dânsii împotriva bandelor tăietoare-degături, cari cutreeră Europa după căderea imperiului Roman.

Decât să fie victimele unei întregi bande de tâlhari, femeile erau mai bucuroase să-și cumpere protecția dela domitorul feudal, sacrificând până și dreptul „primei nopți”.

Isaac Disraeli, în cartea sa: „Curiozitățile literaturii”, arată că unii dintre baronii francezi își lărgeau tirania domestică la „primele trei nopți”. În Scoția, regele Malcolm al III-lea, a anulat obiceiul și a ordonat o taxă, pe care mirele era obligat s'o plătească.

„Alți domitori”, spune Disraeli „pentru ași perpetua privilegiul urmașilor lor, atunci când ei nu mai erau stăpâni să se folosească de dânsul, în urma bătrâneței,

și așea piciorul încălțat cu cizmă în patul noii mirese.

„În timp ce domnitorul făcea această ceremonie, și mireasa se afla în pat, el stătea cu lancea în mână și mirele nu avea voie să se apropie, decât după ce mărirea sa părăsea camera. În această ridicolă poziție el stătea lângă pat până la oboseală.

„În alte locuri domnitorii obligau pe supuși să petreacă noaptea nunței în vârful unui arbore, sau să steie într'un râu până în gât, sau să fie desbrăcați și legați de vreun stâlp sau alte năzdrăvni care le treceau prin capul lor de feudali barbari”.

În unele ferme sau moșii feudale, supușii erau obligați să bată tăurile ca să oprească glasul broaștelor. Aceasta era o parte a sistemului de muncă forțată a țărănimii, numită „corvoadă”, și a avut o însemnată parte în grăbirea revoluției.

* * *

Disraeli aduce cazul unui baron german care în timpul său — a lui Disraeli — observase o mică petrecere cu joc a țărănilor. Baronul a ordonat servitorilor lui, să deosebească pe bărbați de femei, să ridice rochiile

spânzurătoare! El avea dreptul să moștenească proprietatea tuturor celor osândiți la moarte. Mai avea dreptul să-și însușească toate obiectele mișcătoare și nemișcătoare, ce se găseau în domeniul său. El punea impozit sau o anumită taxă, asupra fiecărui foc aprins în casă, și alte lucruri de această natură.

Unul din drepturile ciudate pe cari domnitorii feudali le exercitau asupra țărănilor, era de-a avea câteva mii de porumbi, cari se hrăneau din țarinile acestora și le făceau mari stricăciuni, fără ca cineva să fi avut dreptul să-i omoare sau să-i alunge. Nobilimea mai avea dreptul vânatului asupra tuturor țărănilor și pădurilor supușilor lor, iar aceștia erau obligați să dărâme gardurile ca aristocrația să nu aibă nici-o piedecă cu ocazia vânătoarei.

Un vechi istoric spune: „Cetățeanul nu era liber să smulgă buruienile și scali din țarina sa, care primejduiau sămânța semănată și recolta”.

După legea franceză dela anul 1762, acei cari lucrau pământul de care domnitorul avea nevoie pentru vânat erau oprți de a-și face gard în jurul grădinei (Citiți urmarea pe pag. 6-a)

Cele mai noi știri de pe planeta Marte



Viața animalelor, insectelor și plantelor pe Marte

La 23 August 1924 Planeta Marte a făcut o scurtă vizită Pământului și după aceea și-a luat drumul în fugă vertiginoasă prin spațiu și s'a îndepărtat. În scurta-i vizită astronomii au căutat să-i fure toate secretele câte au putut. Oamenii de știință posed astăzi multe instrumente de urmărire a mișcării lumilor vecine din văzduh, pe care ochiul singur nu le vede.

Din lipsă de spațiu nu putem da aci decât un rezumat scurt asupra celor ce cred oamenii de știință despre această planetă. De altfel REALITATEA e o revistă ilustrată și cititorul se poate orienta din chipurile alăturate ce cred oamenii de știință despre viața de pe Marte. Iată câteva date:

Frigul pe Marte se coboară până la 94° sub zero (Fahrenheit). În cursul zilei, când soarele strălucește, temperatura variază între 40 și 60 grade Fahrenheit la Equator, care corespunde temperaturii în-țo zi din Noemvrie la Cluj.

(Citiți urmarea pe pag. 6-a)



Marte în relația sa cu Pământul: Emisfera nordică a Pământului comparată cu emisfera celui mai aproape vecin planetar.

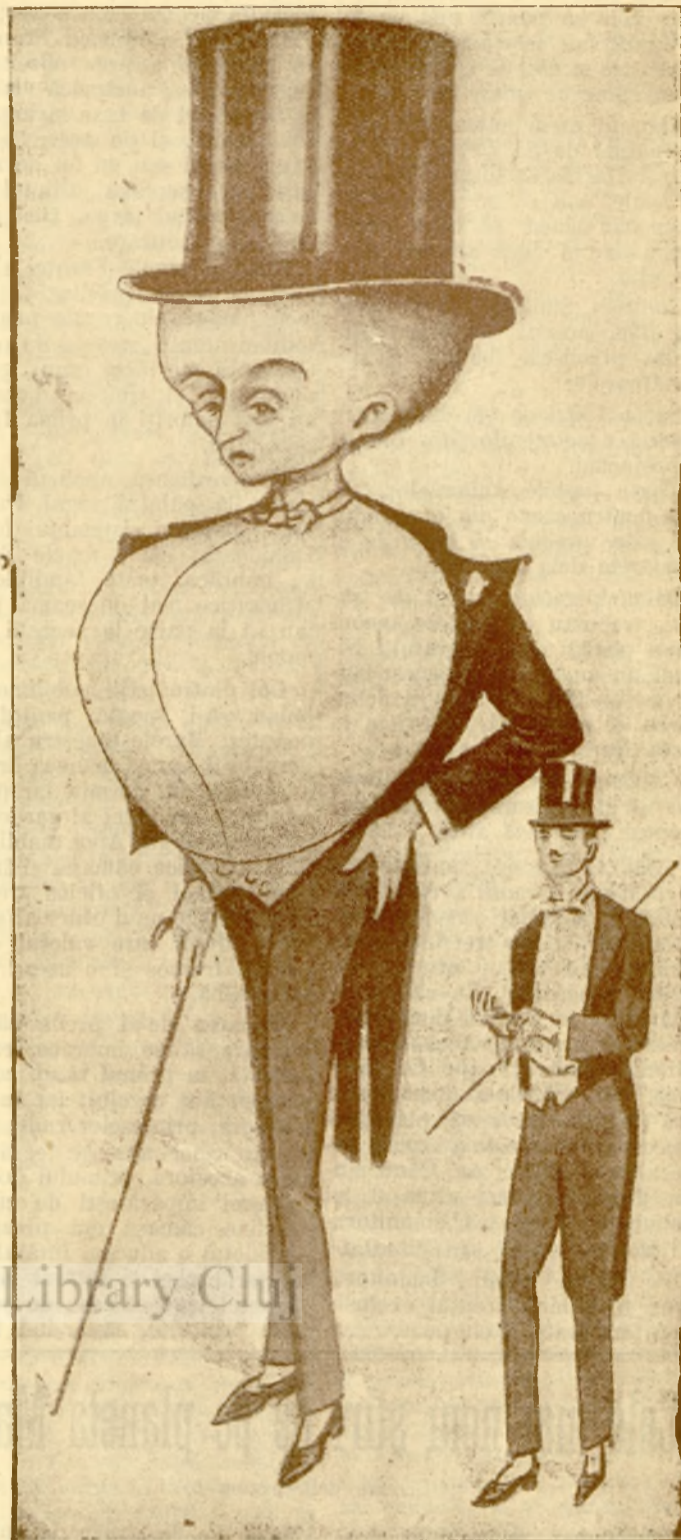
Dacă Pământul ar putea fi privit dela o distanță regiunile polare s'ar prezenta capete albe de zăpadă asemenea celor văzute pe Marte.



Apropierea lui Marte de Pământ. Emisfera nordică a lui Marte.

Desemnul e făcut de Abbe Moreux dela Observatorul din Bourges

Fășiile albe ce se văd pe planetă sunt părțile acoperite cu zăpadă și gheață. Trăsăturile sau petele negre se spune că reprezintă mult discutatele canale ce ar exista pe Marte, cari își schimbă culoarea pe măsură ce gheața și zăpada se topește. Se crede că schimbările se datoresc creșterii vegetațiunii pe Marte.



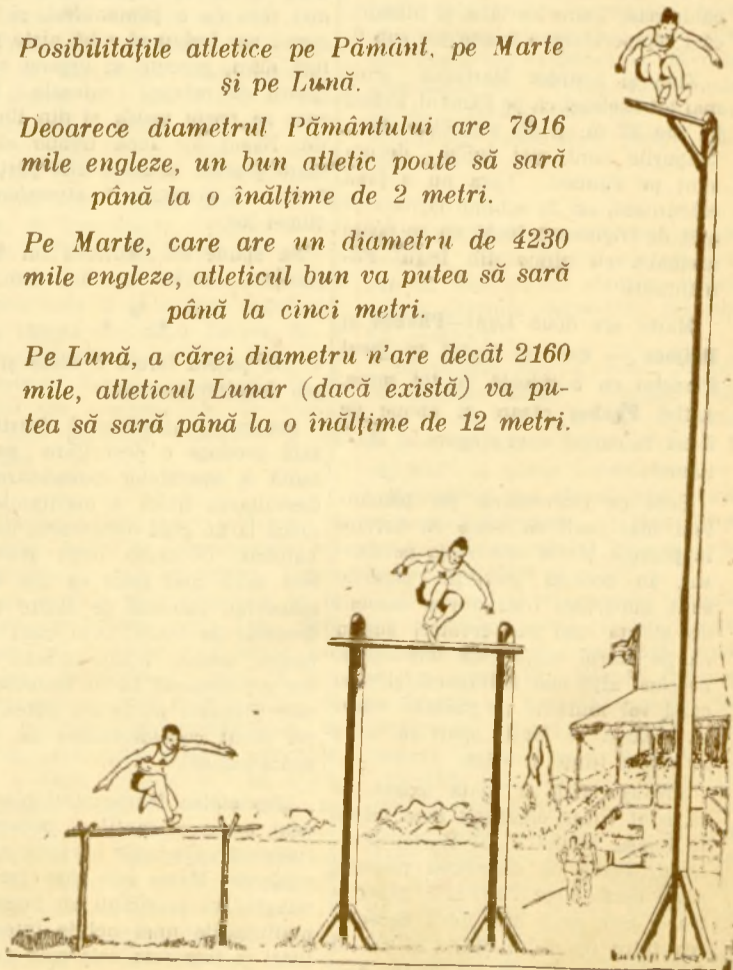
Omul de pe Marte în comparație cu omul de pe Pământ

Posibilitățile atletice pe Pământ, pe Marte și pe Lună.

Deoarece diametrul Pământului are 7916 mile engleze, un bun atletic poate să sară până la o înălțime de 2 metri.

Pe Marte, care are un diametru de 4230 mile engleze, atleticul bun va putea să sară până la cinci metri.

Pe Lună, a cărei diametru n'are decât 2160 mile, atleticul Lunar (dacă există) va putea să sară până la o înălțime de 12 metri.



PE PĂMÂNT

PE MARTE

PE LUNĂ

Anularea drepturilor feudale în Germania

(Urmare dela pagina 4)

să facă șanturi. Deasemenea nu avea voie să poarte nici un fel de armă sau instrument pentru vânatoare și nici să fie urmat de vr'un câine de vr'un fel.

Țăranul nu-și putea cosi țarina înainte de Sf. Petru; nici să intre în țarina sa între 1 Maiu și 24 Iunie, sau să se apropie de Seine sau măcar să calce pășunile, chiar și dacă acestea erau ale sale.

Contele Simiane, domnitorul din Blet, poseda, pe lângă alte multe privilegii feudale, și pe următoarele:

Să ia 9 litri de vin din fiecare măsură a cetățenilor din Blet și împrejurimi.

Toate limbile animalelor, tăiate pentru carne din oraș, erau ale sale, precum și capurile și picioarele dela toți vieții.

99 de persoane și 22 de trăsurii, trebuiau să lucreze încontinuu pentru dânsul gratuit. Nimeni nu era scutit de acest serviciu. Această slujbă avea denumirea de corvoadă, ce exista în toată Europa.

Cuptorul de pâine din oraș, era al său, și nimeni nu avea dreptul să-și facă altul.

Atât la naștere, moarte cât și căsătorie, țăranul avea să plătească o anumită amendă domnului său. Aceste trei întâmplări fericite, sau triste, erau „privilegiul” amenzilor, fie că ele se întâmplau în familia domnitorului sau a țăranului. Această stare dăinuia până aproape de revoluția Franceză. Când domnul muria, țăranul avea să plătească succesoriului acestuia toată recolta sa de pe un an. Când muria țăranul, atunci urmașul lui trebuia să plătească domnitorului aceeași sumă sau cantitate.

Pe unele moși domnitorul avea și deținea dreptul exclusiv de-a tăia toate vitele pentru car-

ne ale țăranilor și să le vândă acestora pentru contra preț.

Mulți din nobilimea Franceză, au găsit că e prea obositor și neplăcut să-și amărăscă viața cu atâtea feluri de taxe și impozite dela țărani, și de aceea își angajau șpani sau un fel de advocați cari scoteau ultimul ban dela amărătul țăran, fără nici-o milă sau îndurare.

Până și regele Franței s'a folosit de acest privilegiu și colecta impozitele regale printr'un individ numit „general de moși.” Generalii moșilor, erau groaza poporului, și treizeci dintre ei, au fost omorâți în prima fază a revoluției.

Extraordinara etichetă în vigoare la palatul regal francez, era o parte a sistemului feudal. Dimineața, când regele Franței se îmbrăca, toate familiile aristocratice mai de seamă trebuiau să ia parte la această ceremonie.

Doi dintre pajii nobilimei trebuiau să-i scoată pantofii de noaptea. Marele maestru al garderobei îi scotea mâneca dreaptă a cămășii de dormit, iar primul adjutant sau valet al garderobei, mâneca stângă. Apoi ambii, de-o dată, îi ridicu cămașa, și într'un mod formal și oficial trebuiau să o predeie unui ofițer al garderobei, după care valetul o împătura frumos și o așeza într'o taftă albă.

Onoarea de-ai preda cămașa, cu care să se îmbrace, era rezervată, în primul rând, copiilor și nepoților regelui; iar în lipsa acestora, prințeselor rudei directe sau celor născute legitim; în lipsa acestora, primului domn al camerei împărătești de culcare. În fine cămașa era prezentată și valetul o aducea. Întâiul valet al garderobei și întâiul valet al camerei luau cămașa de pe mâinile prințului, săvârșind îmbră-

carea regelui, unul având să îmbrace mâna dreaptă, iar cel'alt mâna stângă. În timpul acestei operații, alți doi valeti țineau un paravan în fața regelui, pentru a nu fi văzut.

În fine cămașa ajungea pe spatelul regelui și se începea toaletă. Un valet de cameră purta oglinda în fața majestății sale, iar alți doi purtau două lumânări aprinse, una de-a dreapta și alta de-a stânga.

Valetii garderobei aduceau apoi restul îmbrăcăminte. Marele maestru al garderobei îl îmbrăca cu vesta și cu brâul și apoi îl încingea cu sabia. Un alt valet aducea un coș cu cravate, din care maiestatea să-și aleagă, și pe care maestrul i-o lega la gât.

Un alt valet, anume pus pentru aceasta, aducea trei batiste așezate pe un serviciu de argint și maestrul le prezenta regelui spre ași alege. Apoi maestrul garderobei îi întindea pălăria, mânușile și bastonul.

Tot asemenea se întâmpla și cămășilor reginei. Într'o bună zi de iarnă, Madam Campan, o femeie de onoare a reginei, și de un grad comparativ mai mic, tocmai când voia să ofere cămașa reginei, într'o damă de onoare mai mare în grad și care purta titlul de ducesă, își scoate mânușile apucă cămașa din mâinile primei doamne, în timp ce regina aștepta desbrăcată în odaia rece. Apoi intră Ducesa de Orleans, o prințesă de sânge împărătesc, care avea dreptul exclusiv de-a prezenta cămașa, își scoate repede mânușile, apucă cămașa vrând să o ducă reginei, dar n'apucă să pună bine mâinile bine pe ea, când tocmai atunci intră contesa d'Artois, soția fratelui mai bătrân a regelui, și deci mai mare în grad, ca ducesa, care smulge cămașa din mâinile celei de-a treia, pentru a o da reginei. În tot timpul acesta, regina tremura de frig, așteptând sosirea sârmanei cămășii care făcea obiectul unei neînțelegeri între patru femei.

Buletin Săptămânal

Un lucru cu adevărat înălțător s'a întâmplat în săptămâna ce-a trecut.

E anul de când Maria Sa Vodă a implinit 60 de ani de viață. Cu acel prilej s'a statorit ca, pentru pomenirea viteazului nostru rege să se ridice un lăcaș pentru luminarea neamului, un institut care să se cheme „Fundatia Regele Ferdinand”.

Planul trece acum în fapt și Maiestatea Sa într'o scrisoare către d-l general Averescu arată cum vrea Dânsul anume să fie noua „Fundatie”, care urmează să se ridice la Iași, în semn de aducere aminte a timpurilor grele trăite acolo, în vremea războiului.

„Un nebun aruncă o piatră în apă și apoi zece înțelepți se străduiesc și tot nu pot s'o scoată” zice poporul vorbind în pilde. Această zicală îți vine în minte când stai să te cugești la cele petrecute de curând la Paris, unde noi și ungurii ne-am înfățișat la o judecată de arbitri, adică judecătoria aleși de impricinați prin bună învoială, în fața unui „tribunal mixt, român-maghiar, cum i se mai zicea.

Grofii și magnații unguri, nemulțumiți că românii li-au luat moșile să le împartă la săteni, s'au plâns la „Liga Națiunilor”, sfatul cel mare al tuturor popoarelor. Liga Națiunilor a găsit cu drept că, dacă s'au luat moșile dela boerii români, trebuiau luate și dela unguri, cu atât mai vârtos cu cât aceștia nici n'au mai rămas pe moșile lor, ci au trecut în Ungaria.

Unii dintre acești nemeși unguri, nemulțumiți de hotărîrea „Ligei Națiunilor”, au făcut propunere — mai mult în glumă — reprezentanților noștri la Paris, ca s'aducă pricina în fața unor oameni aleși judecătoria și de noi și de ei.

Guvernul românesc, de pe atunci, s'a învoit.

Noi am ales un judecător și ungurii unul, iar deasupra amândurora a fost ales un suedez, d. Cederkranz, care să hotărăscă, când ceilalți doi nu s'ar împăca.

Gândul alor noștri era să s'arate tribunalului și ungurilor că, lucrul odată judecat de „Liga Națiunilor”, e bun judecat și nimeni nu mai are dreptul să ia procesul iară dela început. Nu știm cum vor fi făcut, doar atâta se știe că ungurii au câștigat de partea lor pe d-l Cederkranz și că degeaba au fost toate câte le-au susținut și arătat, la proces, avocații noștri, tribunalul, unde, fiindcă arbitru român s'a retras, n'au mai rămas decât doi judecătoria, a hotărît că ungurii au dreptul după ce au pierdut procesul în fața „Ligei Națiunilor” să se plângă tribunalului mixt.

„Capul face, capul trage”. Nu era mai bine să nu ne fi învoit dela început la „tribunal mixt”?

Ca să dregă ce s'a stricat, d. Titulescu, delegatul țării în Consiliul Ligei Națiunilor a cerut să se hotărăscă o zi în luna Martie, când s'arate adunării de ce România nu va mai ținea seama de „tribunalul mixt” dela Paris.

D. Titulescu e un om înțelept și de bună seamă va ști să ne scoată din încurcătură. Dar ungurii sunt din cale afară de mândri: li se ștrică socotelile.

In viața politică tot ceartă și desbinare.

După d-l Lupu care a plecat din partidul național-țărănesc, d. Victor Moldovan împreună cu vre-o cincisprezece, douăzeci de inși, a părăsit pe d-l Goldiș, și au trecut la averescani. A mârșnit mult pe unchiu această fap-

tă a nepotului. D. Goldiș ar fi hotărît — după câte se spune să lase de tot politica și să rămâie doar președinte al „Astreii”.

Fără îndoială că în aceste împrejurări guvernul va trebui să schimbe pe unii dintre miniștri.

Dacă domnii Lupaș și Lapedatu pleacă și ei cu d. Goldiș, s'ar putea ca în locul partidului poporului să vină alt partid la guvern.

Numai dacă — după cum se svonește — partidul d-lui general Averescu nu s'ar uni cu partidul național-țărănesc.

Și unul și celălalt cred că întâmplări grave va să vie și că deaceia e nevoie ca la guvern să fie un partid puternic, mai puternic decât poate fi partidul liberal.

Dealtminteri chiar d-l Ionel Brătianu, inclină tot mai mult — după cum se vede din foile liberale — ca să se facă o unire, nu a partidelor național țărănesc și averescan, dar a tuturor partidelor din țară.

Decât aceasta nu se poate, printr'acel partidul național-țărănesc vrea tocmai ce nu vrea domnul Brătianu, pe când acesta din urmă dorște unirea partidelor ca astfel să se facă voia sa.

Ne amintesc aceste îndemnuri de unire, povestea lui „moș Ioan Roată”.

Intrat în divanul (parlamentul) dela 1859, când s'au unit cele două țări surori Moldova și Muntenia, boerii se căsniau să-l încredințeze de foloasele unirii.

„Ai înțeles moș Ioane? E mai bine când sunt doi, decât când e unul: „unirea face puterea”. Și ca să-l încredințeze despre aceasta, boerii i-au arătat un pietru mare ce se găsea prin curte și l-au poftit să încerce de l-o putea urui din loc.

Moș Ioan n'a putut. Boerii au chemat atunci flăcăi din ogradă și împreună cu aceștia moș Ioan Roată ușor a ridicat piatra de jos și a adus-o în fața boerilor.

„Ei vezi? i-au spus dâșii, unde-i unul nu-i putere, unde-s mulți puterea crește. Te-ai dumirit moș Ioane că-i bine să se facă unirea?” — „Ba, a răspuns moș Ioan Roată, printr'acel unirea — după cum văd eu, — va însemna că tot noi țărani vom duce greutatea iar domniile voastre ne veți porunci. Când a fost la ridicat piatră, ați chemat flăcăii, dar n'ați venit singuri să puneți mâna pe piatră.”

Ca și lui moș Ioan Roată, partidelor politice li e frică că fiecare vrea să lase în sarcina celuilalt purtarea poverii și deaceia care mai de care se inoită la unire, dar de unit nu se uimesc.

„A lovit cu sabia în apă” așa spun francezii despre d. Coolidge, președintele Statelor Unite din America, fiindcă a găsit cu cale să propună țării mari o adunare în care să se cerceteze cum s'ar putea micșora armatele de apă.

Franța și Italia n'au primit să discute asupra aceste chestiuni.

Anglia și Japonia se vor întâlni însă cu Statele Unite spre a hotărî ce e de făcut pentruca, fără arme multe, pregătite în vreme de pace, statele să fie în siguranță că nu vor fi atacate de către acele țări care se pregătesc în taină.

Anglia vrea să se arate față de Statele Unite cât mai prietenoasă. Războiul din China o silește să-și țină câți mai mulți prieteni.

Pentruca în China lucrurile nu s'au potolit încă. Anglia trimete mereu armată. Răsculații sunt gata totuș să intre în Shanghai. N. C.

Cele mai noi știri de pe planeta Marte

(Urmare dela pagina 5)

Deosebirea temperaturii de pe Marte și Pământ mai are și această izbitoare curiozitate, că în timp ce după masă pe Marte te poți plimba în haine de primăvară, seara, dacă instinctul te îndeamnă să mergi la teatru trebuie să îmbraci cele mai călduroase haine de lână și blănuri, căci temperatura e foarte jos sub 0.

Ziua și noaptea Martiană sunt mai tot aceleași ca pe Pământ, având 24 ore 37 m. și 22 secunde. Anotimpurile sunt mai lungi decum sunt pe Pământ. Vara nu e prea călduroasă, iar în schimb iarna este atât de friguroasă încât nu se poate asemăna cu nimic din frigul Pământului.

Marte are două Luni—Phobos și Deimos — cari se învârt în jurul Planetei cu o iuteală de tot mare. Astfel Phobos răsare și apune de 3 ori în cursul unei singure zi Martiane.

Ceea ce interesează pe pământeni mai mult ca orice cu privire la planeta Marte este viața pe dânsul. În această privință părerile sunt împărțite. Unii dintre oameni de știință mai conservatori susțin că pe Marte viața este imposibilă, pe când alții mai îndrăzneți, și care când vor muri de pe pământ vreau să meargă pe Marte spun că totuș ar exista ființe și viață.

Presupunând că viața există, și că sunt ființe omenești care trăiesc în lumea vecină a lui Marte, și ținând seamă că diametrul planetei n'are decât circa 7000 km., gravitația îi este mult mai mică deosebită între omul lui Marte și cel al Pământului este de tot mare. Astfel un om care calcă 100 kgr. pe pământ, n'ar avea decât 35 de kgr. pe

Marte. Pe de altă parte, înălțimea i-ar fi dela 2 și jum. metri până la 3, și ar poseda o putere fizică superioară nouă pământenilor.

Continuând cu închipuirile despre vecinii de pe Marte, putem deduce că deoarece atmosfera e mult mai rară ca a pământului, și oamenii vor trebui să aibă niște piepturi mari, precum și organe respiratorii de mărimi colosale, după cum se poate vedea și din ilustrație. Nasul lor încă trebuie să fie mare precum și toate alte părți ale ființei să corespundă atmosferei și climatei lor.

Să spunem că locuitorii lui Marte țin la un strict vegetarianism.

„Ne putem forma o idee și despre locuitorii-oameni.

Presiunea atmosferică foarte lăsată produce o desvoltare neobișnuită a aparatelor pulmonare, și desvoltarea fizică a martianilor a ajuns la un grad necunoscut încă pe pământ. Deoarece forța gravitației este mult mai mică ca cea a pământului, oamenii pe Marte vor fi deosebit de înalți. Ochi mari și albaștri, nasuri lungi, urechi mari, vor constitui un tip de frumusețe pe care probabil nu le-am putea aprecia decât considerându-i ca niște supra-oameni.

„Societatea Martianului n'ar conveni poate eleganților pedestri ce cutreieră corzourile orașelor noastre moderne. Marte este însă țara frumuseții, și martianii se bucură de mulțumirile unei nobile intelectualități și trec prin cele mai supreme emoții.”

Se poate ca cu timpul martianii

să-și găsească calea de a părăsi planeta lor muritoare și să o ia prin spațiul întunecat și frigul extraordinar înspre alte planete sau lumi pentru a-și începe viața din nou și sub alte stări de viață. Unde ar putea însă să meargă? Uriasele planete Jupiter, Saturn, Neptun și Uranus nu-s decât o încălțură de mase și materiale și gaze au o căldură îngrozitoare. Pe Mercur, pe Lună sau pe oricare alt satelit mic stările sunt și mai rele decât pe planeta lor de jumătate înghețată. Mercur este expusă unor raze de o căldură orbitoare, care fac dintr'însa o lume veșnic uscată și arsă.

Pe Venus, care e poate la începutul vieții primitive, stările climatice sunt de nesuferit martianilor, în timp ce pe Pământ locuitorii planetei roșii n'ar putea, la nici un caz, să reziste marilor schimbări atmosferice, gravitației și stărilor de viață în genere. Astfel se pare că martianii sunt osândiți să steie cu planeta lor până ce orice viață de pe dânsa s'a stins și când planeta își va începe cursul ei veșnic de rotelare ca o lume înghețată.

ZIARUL REALITATEA

face cinste Presei Române din Ardeal și toată România și merită sprijinul fiecărui cititor român. Fiind o foaie independentă, ea trăește prin sine însăși și se sprijină numai pe cititorii săi.

Nu se cere nici o jertfă cititorilor. Foia se prezintă în așa chip, atât din punct de vedere tehnic, cât și al ilustrațiilor care le poartă, încât, vorbind individual, cititorul primește mai mult decât cât dă—5 lei.

Abonamentul pe un an 250 lei, pe o jumătate de an 130 lei, pe trei luni 70 de lei.

Invențiunile pe care Edison nădăjduște încă să le facă

Implinind 80 de ani a trebuit să-și reducă orele de lucru dela 20 la 18, având nevoie de mai multă odihnă. — Cel mai mare binefăcător al omenirii din secolul al XX-lea, mai mare decât Kaiser, Țarul și toți politicienii Europei și ai lumii puși la olaltă.

Thomas Edison a implinit 80 de ani, și nu regretă. Timpul vieții i-a fost bine folosit, în spre folosul omenirii. Edison a privit în totdeauna la indicatorul al doilea de pe marele ceas al Timpului, după cum arată ilustrația din pag. 3 a acestui număr, și de aceea nu l'a prădat. El l'a folosit în folosul omenirii.

Când era mai tânăr—și Edison își considera tinerețea până la vârsta de 70 de ani—trei sau patru ceasuri de somn erau socotite de către omul științei aplicate, un prios de timp pentru odihnă. El pornește un atac cruciad împotriva obiceiului păcătos al somnolenței omenestii. Dar natura l'a învins și pe dânsul. N'ai putea spune că Edison suferă de boala somnolenței, cu toate acestea timpul său de lucru este astăzi numai cam de două ori mai lung decât al celorlalți oameni. La vârsta de 80 ani, unchiul Edison nu poate lucra decât două zile într-una, în loc de trei, ca înainte. Astăzi el trebuie să se mulțumească cu o muncă de 16 până la 18 ore pe zi, spunând că are nevoie de mai multă odihnă.

După o viață bine petrecută și după un timp de 80 de ani bine cheltuit, Edison ar putea renunța la orice muncă, după cum au făcut alți milionari, cum e Rockefeller și alții, și să-și petreacă restul vieții sale dând sfaturi omenirii în domeniul invențiilor. Mulți dintre noi ar face-o. Nu însă Edison. Pentru dânsul aplicarea practică a științei înseamnă mai mult decât toate sfaturile tuturor învățaților din lume puse la olaltă. De aceea Edison regretă că poate astăzi munci numai 16 sau 18 ore pe zi. El este părintele a jumătate din minunile care formează civilizația secolului nostru.

Edison n'a făcut politică—nici o boabă. N'a aparținut nici unui partid, nu s'a interesat de nici o alegere prezidențială sau parlamentară. El nu s'a mișcat din laboratoarele sale din Orange, N. J., decât pentru a petrece câteva zile de vacanță vara într'un loc ascuns între răchizi, unde prindea pești în lișițe, rupând orice contact cu lumea. Prietenii săi erau foarte reduși. Iubit de toată lumea, oamenii buni și răi, pentru binefacerile care le-a adus lor, el a crezut că le poate face mai mult bine prin aceea că stă departe de ei.

Se spune că odată un călător ar fi întrebat pe un Eschimos și apoi pe un Irlandez al Mării Sudice cine este președintele Statelor Unite? Amândoi au răspuns că „Edison.” Când aceeaș întrebare a fost pusă regelui unui trib African, maiestrea sa era la îndoielă pe care să-l numească ca președintele Statelor Unite, pe Edison care vorbea din Gramofon, sau pe comediantul din filmele Cinematografului. (Ambele inventate de Edison).

Edison a inventat și patentat peste 1000 de invențiuni, iar câteva din acestea sunt temelii lumii și civilizației de azi.

Becul electric, cum și electricitatea, sunt invențiunile sa, un dar neprețuit pentru omenire. Electricitatea este astăzi cel mai mare binefăcător al omenirii. Fără electricitate, alte invențiuni n'ar fi cu putință. Automobilul fără schinteiuțele sfinte ale lui Edison, care se aprindă benzina, ar fi o căruță la care ar trebui să pui boi. Tot la fel cu mașina de zburat și mii și mii de alte mașini de cari oamenii astăzi se bucură.

Câteva din invențiunile lui Edi-

son sunt becul electric, gramafonul, cinematograful, și a contribuit enorm la radiofonie și alte lucrări mai mărunte.

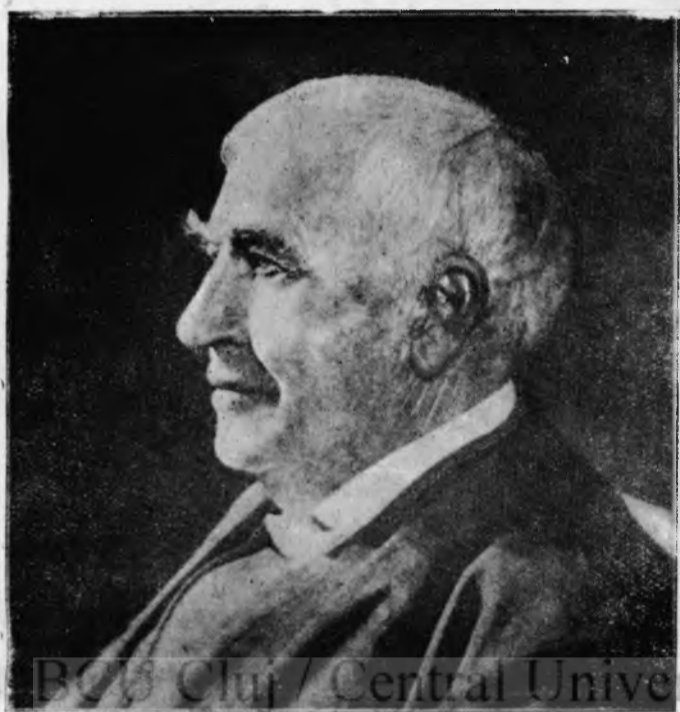
Marea întrebare care se impune astăzi acelor cari sunt interesați în omenire, este: „Mai are Edison o invențiune în ghiozdanul său care să surprindă omenirea înainte de a-și scurta ziua de muncă cu totul?”

Edison nu prea vrea să spună. El nu mai primește nici reporteri, spunând că nu-și poate cheltui pre-

1900 când lumea nici nu visa de chipurile mișcătoare pe pânza albă, care astăzi în fiecare seară amuză trei sferturi din omenire.

La întrebarea: „Pentru ce preferă gramafonul și cinematograful?” Edison a răspuns că îi place gramafonul pentru că îi place muzica, și în gramafon se ascund multe posibilități ale viitorului. Imi place cinematograful, fiind singura mea distracție teatrală din pricina extremei mele asurzimi.

Inventatorul gramafonului iubește muzica atât de mult, încât își



„Un om uman” — Thomas Edison în vârstă de 80 ani

CE SPUNE EDISON

„Invențiunile în direcția mașinelor complect automate, n'au sfârșit. Omul va lucra de ce în ce mai puțin.”

„Mașina care își va extrage forța dela soare, va fi inventată atunci când prețul combustibilului va trece peste puțința de a suporta.”

„Există posibilitatea de a clădi o casă în câteva ceasuri. Nu s'a ivit însă omul care să comercializeze această invențiune.”

„Lumea nu are tocmai acum nevoie de mai multe invențiuni. Inteligența și cunoștința tehnică și mecanică trebuie generalizată și înmulțită pentru a putea întrebuința pe acele pe care deja le avem.”

„Care sunt liniile de cercetări în care actualmente sunt angajat? Multe. Așteaptă până voi prinde peștele.”

„Cele mai favorite invențiuni ale mele sunt—gramafonul, cinematograful. Imi place gramafonul pentru că imi place muzica. Cinematograful este singura mea distracție teatrală, datorită extremei mele asurziri.”

„Actualmente dorm câte 5 și 6 ceasuri pe zi. Calitatea somnului este tot așa de bună ca și când eram tânăr.”

„Mănânc foarte puțin. Puterea ce se găsește într'o bucată de toast este de minune.”

„Numărul de oameni în fiecare națiune care sunt onești, cinstiți, umani și care posed o inteligență superioară, crește pe fiecă zi. Această creștere este barometrul civilizației noastre. Invederat, Domnul nu se grăbește.”

șiosul timp cu interviewuri. O veche cunoștință și intimă care era totodată și reporter pentru marea revistă americană „Știința populară” i-a luat totuși un interview. La întrebarea acestuia: „Care este cea mai favorită invențiune a sa?”

„Gramafonul, cinematograful”, a răspuns Edison. Edison face economie până și în cuvinte, lăsând afară pe „și” dintre gramafon și cinematograful.

Edison a muncit mult în direcția cinematografului între anii 1887 și

căreia a avut de suferit mult sau mai puțin în anii din urmă. Beethoven a fost surd mai toată viața sa.

Apoi reporterul l'a întrebat: „Spune-ne ceva, Domnule Edison, despre mașina care va umbla mișcând de razele soarelui.” Se știe că Edison lucrează la o atare invențiune care să-și tragă puterea dela razele soarelui.

Răspunsul inventatorului a fost: „Ea va sosi atunci când prețul combustibilului va fi cu neputință să fie suportat.” Umoristul vulgar ar putea să comenteze că datorită scumpirii lemnului de foc, mașini care să-și tragă căldura și energia dela razele soarelui, i-a sosi timpul.

D-l Edison lucrează de mai mulți ani la perfecționarea unui acumulator alcalin care să înlocuiască acumulatorul de metal și acid sulfuric. Întrebat căror invențiuni își devotază actualmente timpul, Edison a răspuns: „Gramafonului, Acumulatorului”, iarși economie de cuvinte. Celulele acumulatorului alcalin sunt veșnice comparate cu cele de astăzi, de metal și acid sulfuric.

Întrebat mai asupra direcțiilor în care face cercetări, răspunsul a fost: „Multe. Așteaptă până voi prinde peștele.”

„Dacă ar trebui să-ți începi cariera din nou, ai începe pe o altă cale de cea de azi și pe care ai urmat-o toată viața?” Răspunsul la aceasta indiscretă și aparent neînțeleaptă întrebare a fost: „Nu.”

„De ce alte invențiuni mai are astăzi lumea nevoie?”

„Actualmente lumea n'are nevoie de mai multe invențiuni. Lumea trebuie să aibă timp să-și dezvolte inteligența și capacitatea de a ști cum să le întrebuințeze pe cele de azi.”

Capacitatea lui Edison de muncă poate fi ilustrată prin cele ce s'au întâmplat acum câțiva ani în laboratoarele sale. Problema mare de descurcat era înlocuirea cilindrilor recordator al gramafonului cu un nou tip în formă de disc (placă). Timp de trei săptămâni unchișul Edison s'a închis în laboratorul său cu cei câțiva specialiști ai săi, de unde nu s'au mișcat zi și noapte. Masa—care consta din câțiva biscuiți, portocale și banane, un ceai ocazional—i-se servea înăuntru. În locul somnului obișnuit, ațipea din când în când câteva minute și doar aceste erau scrise pe hârtie pentru a trece trei ore din cele 24.

Cu mașina sa confortabilă el putea să părăsească laboratoarele și să sboare în 2 sau 3 minute până acasă, să ia masa și 2 sau 3 ore de culcare. Dar aceasta nu se potrivea cu mintea inventatorului pentru atac asupra unei probleme atât de importante. Dușmanul trebuia înfrânt, și terenul de muncă nu putea fi părăsit. Adjutanții săi aveau voie să se retragă acasă pentru câteva ore după fiecare 36 de ore de luptă în tranșee. Ore suplimentare? Edison nu plătește la nimeni ore suplimentare. În schimb le ține istorisirii nesfârșite și curioase.

Oamenii mari sunt totdeauna și curioși. Astfel în laboratoarele sale lucrează 10 mii muncitori. Făcându-și vizitele sale obișnuite în laboratoarele Edison într'o Luni dimineața a observat o greutate care ușora deschiderea ușei. A scris obișnuita sa notă și a trimis-o celui în drept, cu următoarele cuvinte: „Greutatea pusă la ușa aceea nu e bună. Ridicați-o.” Ea a fost ridicată. Marți a trimis altă notă: „Unde este greutatea aceea?” Greutatea a fost așezată din nou la loc. Miercuri șeful a trimis altă notă: „Pentru ce nu s'a luat în considerare avizul de mai înainte, și greutatea se află tot la ușa? Pentru ce nu dați atențiune lucrului avizat?” Potrivitorul greutății a luat nota și a dus-o superiorului

său cu plângerea: „Eu nu pot răspunde acestei note.” Superiorul i-a luat-o, trimținând lui Edison altă notă cu următoarele însemnări:

„Sus cu ea, jos cu ea, sus cu ea.”
„Luni, Marți, Miercuri,
„Joi vom da-o jos,
„Vineri o vom pune iarăș sus,
„Sambătă iarăș jos.
„Dar ce dracul ne vom face Duminecă?”

Fără îndoială, șeful s'o scărpinat în ceafă, dar în loc să se năcăjască, a răs una cu suflul. Lui Edison îi plac mult glumele.

În ce privește luarea și punerea greutăților la ușa, n'a fost decât un experiment psihologic asupra unui păzitor lenș pe care Edison vroia să-l pună în mișcare.

Reporterul la întrebat apoi asupra dietei pe care o urmează. Răspunsul a fost:

„Mănânc foarte puțin. Puterea primită dintr'o bucată de toast este de minune. Meniul? Un pahar și jumătate cu lapte, o linguriță de orz prăjit, și o bucată de sardină la fiecare masă.

Acest Meniu este acelaș, săptămâni dearândul, la toate mesele.

„Care sunt vederile Dvs. despre școlile superioare de educație?” a fost întrebarea următoare a reporterului.

„Nepractice”, a venit răspunsul prompt și hotărât.

Este încă proaspătă amintirea cruciadei Edisoniane împotriva școlilor superioare de acum câțiva ani. Sub formă de questionare Edison a pus învățătura superioară la o foarte încercată probă. Războirea dintre Edison și școlile superioare a fost și mai amărită prin faptul că din cei 10,000 de muncitori în laboratoarele sale, majoritatea erau absolvenți ai acestor școli, angajați în laboratoarele de experimentare. Toți erau suavi, spune Edison, tineri și cu mari nădejdi despre viitor. Întrebați asupra progreselor care le fac, răspunsul obișnuit era că sunt cât pe coala să prindă peștele care nu era niciodată prins. Experimentele acestora erau puse la proba de foc a șefului, și la cercetări minuțioase se prăbușeau. Edison s'a convins apoi că școlile superioare absolvează numai optimiști, și nu oameni serioși pentru problemele care susțin că le învață.

Pe de altă parte, membrii de sine formați ai laboratoarelor sale, de sine învățați, prin grele și amare experiențe, și cari la înfățișare erau prostolani față de păsările inteligente dela școlile superioare, erau în totdeauna conservatori și de cele mai multe ori pesimiști în privința progreselor lor. Totuși, când venia proba, invențiunile lor rezervau surprinderi neașteptate pentru Edison.

La propunerea reporterului și întrebarea „dacă Edison n'ar fi dispus să deie puține sfaturi tinerilor în privința dezvoltării talentului creativ?”

Răspunsul său a fost: „tinerii nu primesc sfaturi”, clipind din ochi și cu o față gravă. „Talentul creativ, de altfel, nici nu poate fi câștigat”, a adaus inventatorul.

Reporterul și-a sfârșit interviewul cu această întrebare: „A făcut omul vre-un progres mental în cursul celor 50 sau 5000 de ani?”

„Da” a fost răspunsul. „Numărul oamenilor onești, cinstiți, umani și care posed o inteligență superioară, crește din fiecare națiune, pe fiecare zi. Această creștere este barometrul civilizației noastre. Invederat, Domnul nu se grăbește.”

O altă întrebare de despărțire pusă inventatorului a fost: „V'a ajunge omul vre-odată să trăiască într'o lume fără oboseală și sudoarea feței prin ajutorul mașinelor sau prin capturarea puterii soarelui, a valului sau a atomului?”

„Invențiunile în direcția mașinelor complect automate n'au sfârșit”, a răspuns Edison. „Omul va lucra de ce în ce mai puțin.”

Viata în lumea animalelor



PISICA IMPESTRITĂ

(cu mustașele albe), o creatură maternă, care îndeplinește rolul de mamă îngrijitoare pentru cei doi copii-vulpoi.



O pasere NEzburătoare, numită „Kiwi”, din Noua Zelandă. Paserea nu poate zbura și din nefericire devine din ce în ce tot mai rară. Paserea e sortită să dispară cu totul.

VIITOAREA MODĂ A CARNAVALELOR



Carnavalele sezonului de iarnă s'au distins prin atențiunea care s'a dat capului, împodobit (?) în fel și chip—pe din afară. Moda de mai sus, portul de fiecare zi al pielor roșii, poate să servească ca modă a carnavalului viitorului sezon.



Două dudui din Africa—ultima modă.



Frizura duduiilor în Abissinia. Această ciudată frizură se obține prin ungerea cu untură grea a părului și nu se spală niciodată.

DE VÂNZARE MOTOR DE VÂNZARE
UN MOTOR ELECTRIC

Fabricat

Garbe Lahmeyer & Co. A. G. 220 Volt, 60 Amp. 25 Hp.
Informațiuni la Tipografia „Viața” Cluj

CURSUL RĂZBOIULUI ÎN CHINA



Sceno de pe câmpul de luptă. Artileria de câmp în acțiune.



GUM AȘTEAPTĂ SANGHAI SĂ FIE ATACAT
Una din străzile orașului Sanghai, aparținând Concesiunii Internaționale, baricadată cu sârmă gheață.



EXECUȚIILE ÎN CHINA

În urma înaintării armatelor sudice (Naționaliștilor) și retragerii armatelor nordice (aliaților), s'a ordonat executarea en masse a nesusușilor și dezertorilor din armata nordică. Mai sus se vede un grup care este scos la câmp și executat.



O BISERICĂ PE ROȚI

Când oamenii nu vor să meargă la biserică... preotul Branford Clarke (din America) le aduce biserică acasă. În Biserica de mai sus se găsește un pian, la care d-na Clarke cântă, un altar și câteva scaune cu care preotul Clarke merge de la casă la casă.